

Obnova vřesovišť a suchých trávníků ve VKP Tyršův sad u Plzně

Autoři:

Jiří Koptík

Lokalita:

VKP Tyršův sad u Plzně

Období sledování:

v letech 2014-2016

Souhrn:

VKP Tyršův sad je zajímavou přírodní lokalitou v bezprostřední blízkosti Plzně. Jedná se starý třešňový sad na bývalých obecních pastvinách s vegetací suchých acidofilních trávníků a fragmentárně i suchých vřesovišť.

Lokalita dlouhodobě degradovala vlivem chybějícího managementu – docházelo k šíření borového náletu z okolních výsadeb, expanzi ovsíku vyvýšeného a třtiny křovištní a odumírání přestárlých porostů vřesu.

V roce 2014 získal spolek Juniperia lokalitu do zápůjčky od města Plzně, které je vlastníkem pozemků. Cílem zápůjčky je výhradně zajištění potřebného managementu. Prvním krokem bylo odstranění borového náletu, které proběhlo ve dvou fázích v zimním období 2014/2015 a 2015/2016. Následně byla zavedena mozaiková seč 1-2x ročně s výhrabem mechu a stařiny.

Po dvou letech zatím nelze pozorovat pozitivní dopad seče ani na strukturu, ani na druhové složení porostu. Z hlediska estetiky a atraktivity pro veřejnost (procházky, venčení psů apod.) zaznamenala akce až na výjimky pozitivní ohlas u místních občanů, neboť se podařilo obnovit výhledy a lokalita se stala díky kosení dobře průchozí.

Udržovací management bude zaměřen na postupné snižování zásoby půdních živin a související potlačení expanzivních dominant. Bude zřejmě založen na mozaikové seči, neboť pastvu, která by minimálně jako doplňkový management byla velmi vhodná, nepůjde zřejmě vzhledem k poloze lokality v urbanizované krajině zajistit.

Metodika:

Prvním krokem bylo navázání kontaktu s odborem životního prostředí Plzeňského magistrátu. Díky jeho iniciativnosti se podařilo vyjednat s městem bezplatné zápůjčení lokality za účelem zajištění managementu na 10 let.

Následně byly postupně podány žádosti do POPFK na realizaci obnovného zásahu, který spočíval v postupném odstranění borového náletu a seči bylinného patra se strojním vyhrabáním mechu a stařiny. Z formálního hlediska bylo nutné získat ještě souhlas Správy veřejného statku města Plzně k odstranění dřevin, což bylo podmínkou smlouvy o zápůjčce. Realizátor se se SVSMP dohodl, že dřevo případně jí a hodnota dřeva bude odečtena od požadované částky.

V obou dosavadních letech byla provedena jedna seč ručně vedenou sekačkou a křovinořezem. Na cca 30 % plochy, které byly nejvíce postižené expanzí konkurenčně silných trav, byla provedena ještě druhá seč. Vždy bylo cca 30 % plochy ponecháno neposečených s cílem zajistit vhodné podmínky pro luční faunu. Vyhrabání hmoty bylo provedeno nízko nastavenou hrabačkou, což umožnilo odstranit i většinu mechu a stařiny. Maloplošně bylo provedeno i ruční vytrhání trsů ovsíku a ještě důkladnější ruční vyhrabání mechu a stařiny, a to prioritně v okolí porostů vřesu.

Mimoto je postupně obnovován i samotný sad, a to výběrem perspektivních semenáčů třešní jako podnoží a následným roubováním kulturních odrůd.

Výsledky:

Během prvních dvou let se podařilo úspěšně odstranit veškerý problematický nálet dřevin, přičemž byla snaha o maximální odstranění pařezů tak, aby byla následná seč co nejjednodušší. Na uvolněných plochách se začaly rychle objevovat cílové luční druhy suchých trávníků (např. *Koeleria pyramidata*, *Festuca rupicola*, *Phleum phleoides*, *Centaurea stoebe*, *Coronilla varia* a další), zatímco nitrofilních ruderalních druhů je poměrně málo. To dává dobrou perspektivu žádoucího vývoje

směrem k suchým acidofilním trávníkům a nikoli k nitrofilní ruderalní vegetaci.

Na druhou stranu jsou problematické druhy, zejm. ovsík, stále velmi vitální. Při dostatku srážek dokáží i na nejexponovanějších místech s mělkou půdou stále vytvořit značné množství biomasy. Poslední fragmenty vřesoviště jsou bohužel i přes zavedení alespoň nějakého managementu zřejmě odsouzeny k zániku, přičemž velmi negativně se na vitalitě vřesu podepsalo extrémně suché léto roku 2015.

Diskuze:

Obnova managementu vyvolala poměrně bouřlivou odezvu mezi obyvateli okolních domů. Zpočátku akci převážně kritizovali, neboť nedokázali pochopit potřebnost i tak radikálního zásahu, jakým je odstranění lesnický perspektivních borovic. Po osobním vysvětlení cílů projektu však většina ocenila dopad managementu na estetiku a dostupnost lokality (zlepšení možností pro procházky se psy, obnovení výhledů apod.), a výjimečně i na přítomné mizející druhy.

Je otázka, jaký byl v tomto případě správný postup práce s veřejností. Na jednu stranu je pochopitelně žádoucí o všem s předstihem a důkladně veřejnost informovat, a to zvláště na takto exponovaných lokalitách, situovaných prakticky v intravilánu. Na druhou stranu to však může zkomplikovat samotný management, pokud se v okolí vyskytne aktivní občan, který v principu s aktivní péčí o přírodu nesouhlasí a podnikne proti ní určité kroky. Jelikož jsme měli tušení, že by zde k tomu mohlo dojít, zvolili jsme pragmatický přístup, spočívající v zahájení managementu bez předchozího informování veřejnosti a realizaci informačních aktivit až po dokončení první fáze likvidace náletu. Zavilé odpůrce jsme přesvědčit nedokázali, ale běžná veřejnost akceptovala zvolený postup bez problémů.

Závěr:

Management Tyršova sadu je příkladem úspěšně zahájené obnovy biologicky cenného území v bezprostřední blízkosti velkého města. Zlepšení kvality lučních biotopů bude jistě běh na dlouhou trať a vzhledem ke značnému přísunu živin z atmosféry je otázka, nakolik bude eliminace problematických expanzivních druhů vůbec možná, nicméně již první kroky ukázaly jisté pozitivní trendy. Významnou výhodou je velmi dobrá komunikace s relevantními OOP, tedy zejména plzeňským magistrátem a AOPK.

Grafické přílohy: [tyrsak_1.jpg](#) [1]

 [tyrsak_2.jpg](#) [2]

 [tyrsak_3.jpg](#) [3]

 [tyrsak_4.jpg](#) [4]

 [tyrsak_5.jpg](#) [5]

 [tyrsak_6.jpg](#) [6]

 [tyrsak_7.jpg](#) [7]

 [tyrsak_8.jpg](#) [8]

 [tyrsak_9.jpg](#) [9]

 [tyrsak_10.jpg](#) [10]

Zadal: Markéta Dušková

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/obnova-vresovist-suchych-travniku-ve-vkp-tyrsuv-sad-u-plzne>

Odkazy:

[1] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/tyrsak_1.jpg

[2] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/tyrsak_2.jpg

[3] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/tyrsak_3.jpg

- [4] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_4.jpg
- [5] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_5.jpg
- [6] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_6.jpg
- [7] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_7.jpg
- [8] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_8.jpg
- [9] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_9.jpg
- [10] https://forumochranyprrody.cz/sites/default/files/tyrsak_10.jpg